

ОСВІТНЯ ДИПЛОМАТІЯ: ВИЗНАННЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ОСВІТИ УКРАЇНИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Проскура Оксана,
учитель-методист,

директор Київської гімназії східних мов № 1, м. Київ, Україна

ХХІ століття, яке характеризується глобалізацією економічних процесів і суспільного розвитку, взаємозалежністю багатьох сфер людської діяльності і зближенням націй, народів, держав, кидає виклик освіті, яка змушена трансформуватись, переорієнтовуючись на особистість з її запитами і потребами, на фундаментальні гуманістичні цінності, на послідовну демократизацію освітнього процесу та нової якості педагогічних працівників. «Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства об'єднаного спільними цінностями, культурою та держави», – зазначається в законі України «Про освіту» (2017) ^{1(с. 4)}.

Київська гімназія східних мов №1 – асоційована школа ЮНЕСКО – інноваційний заклад у системі загальної середньої освіти України, відома як у Європі, в англомовному світі, так й у країнах Сходу ^{2(с. 130-131); 3(с. 256-257); 4(с. 136-137)}.

Гімназія – колективний член Українського руху «Педагоги за мир та взаєморозуміння», товариств дружби «Україна – Китай», «Україна – Японія», «Україна – Індія», «Україна – Іран», «Україна – Туреччина», «Україна – Корея», підтримує творчі зв'язки із закладами освіти міст-побратимів Києва. Учні 1–11 класів навчаються за авторськими навчальними програмами однієї зі східних мов (китайської, японської, арабської, перської, гінді, турецької, корейської мов та другої іноземної – англійської мови). Гімназія співпрацює з Посольствами країн Сходу в Україні, вітчизняними й зарубіжними науковими установами, закладами вищої освіти, що сприяє реалізації завдань освіти України ХХІ століття, її інтеграції у міжнародний культурно-освітній простір, забезпечує європейський рівень національної освіти.

Модернізація гімназійної педагогічної системи у контексті реалізації завдань дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за те-

мою «Реалізація інноваційної моделі розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів», Концепції Нової української школи⁵, досвід народної дипломатії, упровадження сучасного освітнього менеджменту у закладі освіти спонукали до розроблення інноваційного проекту «Освітня дипломатія» (Проскура О.). Освітня дипломатія – формування для позначення явищ гуманістичної суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу – носіїв психологічної, соціальної компетентностей, комунікативної культури як засобу досягнення успішних результатів освіти, міжособистісної, міжкультурної комунікації, міжнародної співпраці. Основне завдання освітньої дипломатії – формування іміджу закладу освіти та міжособистісних стосунків учасників освітнього процесу, базованого на цінностях. «Освітня дипломатія» – це відповідь на виклики сучасності. Вона передбачає визначення нового змісту відносин та місії організаційної культури у закладі освіти. Вона зорієнтована на сучасні потреби педагогів, учнів, батьків, держави і суспільства, оптимальне поєднання всіх потреб в єдине культурно-освітнє ціле, яке є живим організмом із гуманістичними принципами та толерантними правилами. Освітня дипломатія складається з фундаментальних процесів – диференціації та інтеграції взаємодії учасників освітнього процесу. Визначаємо такі її параметри: система гуманістичних стосунків між учасниками освітнього процесу; система засвоєних уявлень, загальнолюдських, культурно-мовних і морально-громадянських цінностей особистості, правил, норм, гімназійних традицій, звичаїв, знань, практик; поєднання зовнішніх і внутрішніх мотивів і спонукань, які громада, суспільство сприймає як правильні; структурована етична система моделей мислення і поведінки, які характеризують гімназійну спільноту; гуманістичні ціннісні настанови, настрої, ментальності, які об'єднують людей^(за: 6, с. 275–284).

Освітня дипломатія – специфічна педагогічна система відносин, якої навчаються, яку адаптують і використовують учасники освітнього процесу. Серед складових освітньої дипломатії: визнання цінності людини в культурних, етичних вимірах; дипломатія як світосприйняття; гуманістична культура відповідального спілкування; вміння бачити позитивне та зміни в учасниках освітнього процесу; демократичне узгодження позицій, наявність комунікативних компетентностей; акумуляція і трансляція досвіду через гімназійні традиції; орієнтація на презентацію особистості та її ефективну соціалізацію в суспільстві; вдосконалення соціальної, громадянської практик педагогів, учнів, батьків у взаємодії; самоактивність керівників закладу освіти в національному культуротворенні, у міжкультурній комунікації, міжнародних відносинах; оперативне управління поточними справами; стимулювання діяльності професіоналів через спільну мету, вдосконалення практик народної дипломатії та оцінювання процесів освітньої дипломатії; навчання технології розвитку освітньої дипломатії; розробка та реалізація проектів культурної дипломатії тощо.

Освітня дипломатія – інноваційна педагогічна система для освіти XXI століття. Інновації в освіті розглядаються як «процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показ-

ники (рівні) досягнень структурних компонентів, відбувається перехід системи до якісно іншого стану⁷ (с. 38)».

Освітня дипломатія – інноваційна модель культури спілкування, управлінських компетентностей керівників, педагогів, учнів, батьків, спрямованих на обрання успішних рішень в освітньому середовищі закладу освіти як соціокультурному просторі та результативність запропонованої педагогічної системи в соціумі.

Освітня дипломатія кваліфікується нами за об'єктом гуманістичної суб'єкт-суб'єктної взаємодії у педагогічній системі Київської гімназії східних мов № 1 (педагогічної, соціально-психологічної, організаційно-управлінської), за рівнем поширення (системно-логічний та локально-технологічний), за інноваційним потенціалом нового (радикальні зміни в освітній системі гімназії). За об'єктом впливу інновація «освітня дипломатія» спричинює якісні зміни у педагогічній системі (в освіті, у вихованні учнів, в освітньому та соціокультурному середовищі), формує високий рівень культури стосунків між суб'єктами освітнього процесу у контексті гуманістичних відносин у гімназійній родині.

Реалізація інновації «Освітня дипломатія» побудована на засадах системно-методологічного рівня, компетентнісного, системного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого підходів, що, на нашу думку, сприяє реалізації положень Концепції Нової української школи. Модернізація педагогічної системи гімназії у контексті освітньої дипломатії як радикально нової ідеї запроваджується на основі кардинально нових засобів, розроблених у Київській гімназії східних мов № 1. Відкритість педагогічної системи, побудованої на засадах освітньої дипломатії, є умовою її соціалізаційної, культурологічної, дипломатичної спрямованості, що визначає інноваційний характер розвитку закладу освіти загалом.

Педагогічна система, вибудувана на засадах освітньої дипломатії, була з успіхом представлена на Регіональній (не)конференції для шкільних педагогів міні-EdCamp Куів «Освітня дипломатія» (23.03.2019) у Київській гімназії східних мов № 1 за участі освітян, науковців, управлінців столиці, представників областей України, місцевої громади, учнів гімназії, дипломатів, викладачів закладів вищої освіти (під час панельної дискусії, знайомства з експертами (-ками) у форматі Speed Geeking, двох експертних паралелей у 30 локаціях, східних пауз-паралелей, творчих сесій, сесій від EdCamp Ukraine, під час учительських сесій, майстер-класів, міні-тренінгів, презентацій, освітянських полілогів, інтерактивних лекцій-демонстрацій, диспутів, workshops тощо. Презентована «Освітня дипломатія» визнана інноваційною педагогічною системою для освіти України XXI століття.

¹ Закон України «Про освіту». Суми : ТОВ «ВВП НОТІС», 2018. 84 с.

² Проскура О. І. Київська гімназія східних мов № 1. *Літопис сучасної освіти і науки України. Інститут педагогіки НАПН України: 90 років історії і звершень*. Київ : Альфа-Віта, 2016. С. 130-131.

³ Проскура О. І. Київська гімназія східних мов № 1. *Національна академія педагогічних наук України – 25 років*. Київ : Альфа-Віта, 2017. С. 256-257.

⁴ Проскура О. І. Київська гімназія східних мов № 1. *Літопис сучасної науки і освіти України. Наукові школи, авторські системи і концепції*. Київ : Альфа-Віта, 2018. С. 136-137.

⁵ Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>

⁶ *Освітній менеджмент*: навч. посіб. Київ : Шкільний світ, 2003. 400 с.

⁷ *Енциклопедія освіти* / Акад. пед. наук України ; голов. ред В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.